

Anders-kirjastojen kokoelmapolitiikka

Laadittu 31.3.2015
(Päivitetty 31.3.2017)

Kati Salmén
Kokkolan kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto/Kälviän kirjasto

Sisällysluettelo

1. Anders-kirjastojen kokoelman tavoitteet.....	3
1.1 Kokoelman saavutettavuus	3
1.2 Anders-kirjastojen kokoelmapolitiikan tarkoitus	3
2. Anders-kirjastojen palveluverkosto ja toiminta-alue	4
2.1 Kokkolan kaupunginkirjasto ja sen toimipisteet	4
2.2 Halsuan kunnankirjasto	5
2.3 Kannuksen kaupunginkirjasto	5
2.4 Kaustisen kunnankirjasto.....	5
2.5 Lestijärven kunnankirjasto	5
2.6 Toholammin kunnankirjasto.....	6
2.7 Anders-kirjastojen aineistomäärärahat.....	6
3. Valinta- ja hankintaperiaatteet.....	7
3.1 Yleiset periaatteet	7
3.2 Elektroniset aineistot.....	8
3.3 Aineiston hankintaperiaatteet aineistolajeittain.....	10
4. Aineiston karsimisen periaatteet	13
4.1 Poistoperiaatteet.....	13
4.1.1 Poistetun aineisto käsittely	14
4.2 Varastointiperiaatteet	14
4.2.1 Varastoon siirrettävän aineiston käsittely.....	14
4.3 Varastointivastuualueet	15
4.3.1 Aikuisten tietokirjallisuuden varastoinnin ohjeita pääluokittain	17
5. Kokoelmien arviointi ja kokoelmapolitiikan päivittäminen.....	19
6. Lähteet.....	20
7. Liitteet.....	21

1. Anders-kirjastojen kokoelman tavoitteet

Anders-kirjastojen tehtävänä on kirjastolakiin perustuen edistää toiminta-alueensa asukkaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuuteen ja käyttöön. Anders-kirjastot pyrkivät edistämään lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa. Lisäksi kirjastot tarjoavat mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Tavoitteena on myös edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Tehtävänsä toteuttamiseksi Anders-kirjastot tarjoavat kirjoja, lehtiä ja muita tallenteita lainattaviksi ja kirjastossa käytettäväksi, myös sähköisessä muodossa. Kokoelmiin hankittavan aineiston on oltava kirjastokäyttöön sopivaa ja laadukasta. Anders-kirjastojen kokoelma on monipuolinen ja uusiutuva sekä tietosisällöltään mahdollisimman ajantasainen, mutta myös käyttöarvonsa säilyttävä ja ajallista syvyyttä omaava. Kokoelman tulee vastata käyttäjiensä tarpeisiin ja oltava aktiivisessa käytössä. Kokoelman tulee olla helposti saavutettavissa ja käytettävissä.

1.1 Kokoelman saavutettavuus

Kokoelmat ovat vapaasti käytettävissä Anders-kirjastojen tiloissa. Lainaamista varten täytyy rekisteröityä kirjaston asiakkaaksi. Anders-kirjastoilla on yhteinen kirjastojärjestelmä ja asiakasrekisteri. Kaikkien toimipisteiden kokoelmat ovat asiakkaiden käytössä asuinpaikasta riippumatta, ja samalla kirjastokortilla voi asioida kaikissa Anders-kirjastoissa. Lainatun aineiston voi palauttaa mihin toimipisteeseen tahansa. Varusjono on yhteinen ja säännöt sekä laina-ajat samat kaikissa kirjastoyksiköissä. Kirjastojen välillä kulkee kerran viikossa aineistonkuljetus, joka vie varatun aineiston noutopaikkaansa ja palautetun aineiston kotikirjastoonsa.

Kirjaston aineistorekisteri Anders-verkkokirjasto on osoitteessa <https://anders.verkkokirjasto.fi/>. Verkkokirjaston selaaminen ei vaadi kirjautumista, mutta lainojen uusimiseen tai aineiston varaamiseen tarvitaan kirjastokortin numero ja pin-koodi. Myös osa asiakkaiden käyttöön hankituista elektronisista aineistoista vaativat kirjautumisen kirjastokortin numerolla ja pin-koodilla. Osa e-aineistoista on käytettävissä sekä kirjaston työasemilla että asiakkaan omalla laitteella, osa vain kirjaston työasemilla. E-aineistot löytyvät kirjastojen verkkosivuilta ja Anders-verkkokirjastosta.

Anders-kirjastot lähettävät kokoelmistaan kaukolainoja muille kirjastoille ja tilaavat omille asiakkailleen kaukolainaksi aineistoja muista kirjastoista valtakunnallisten kaukopalvelusääntöjen mukaisesti. Ikärajoitettuja aineistoja, kuten elokuvia tai pelejä, lainataan tai annetaan kirjastossa käyttöön vain ikärajat täyttävillä asiakkaille. Lainauskiellossa oleva asiakas ei voi käyttää myöskään kirjaston tarjoamia sähköisiä aineistoja eikä tilata kaukolainoja.

1.2 Anders-kirjastojen kokoelmapolitiikan tarkoitus

Anders-kirjastojen kokoelmapolitiikka perustuu edellä kuvattuihin tavoitteisiin. Kokoelmapolitiikan tehtävänä on ohjata Anders-kirjastojen kokoelmien suunnitelmallista kehittämistä. Siihen on kirjattu käytännön kokoelmatyötä ohjaavia käytänteitä kirjastojen kokoelmatyöstä vastaaville henkilöille. Kokoelmapolitiikan tarkoituksena on myös viestiä noudatettavista periaatteista asiakkaille, kehysorganisaatiolle ja poliittisille päättäjille.

Vastuu kokoelmapolitiikan toteutumisesta ja seurannasta on Anders-kirjastojen johtajilla. Kirjastojen yhteisen kokoelmapolitiikan lisäksi kullakin kirjastolla on paikallistason ohjeita käytännön kokoelmatyöhön. Kokoelmapolitiikan toteutumisesta käytännön kokoelmatyössä vastaa kunkin kirjaston kokoelmavastuussa oleva henkilöstö.

2. Anders-kirjastojen palveluverkosto ja toiminta-alue

Anders-kirjastot on kuuden kirjaston muodostama kirjastokimppa Keski-Pohjanmaalla. Kokkolan kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston (tästä eteenpäin Kokkolan kaupunginkirjasto) toimintayksiköitä ovat pääkirjasto, kirjastoauto sekä Koivuhaan, Kälviän, Lohtajan sekä Ullavan lähikirjastot. Yksiköihin kuulunut Keski-Pohjanmaan keskussairaalan laitoskirjasto lakkautettiin marraskuussa 2016.

Muita Anders-kirjastoja ovat Halsuan kunnankirjasto, Kannuksen kaupunginkirjasto, Kaustisen kunnankirjasto, Lestijärven kunnankirjasto sekä Toholammin kunnankirjasto. Anders-kimppaan kuuluu Vetelin ja Perhon kirjastoja lukuun ottamatta kaikki Keski-Pohjanmaan maakuntakirjastoalueen kirjastot.

Kunta	Asukasluku	Ikäjakauma (%): 0-14 –v	15-64-v	yli 65-v	Kirjaston toimipisteet	Htv	Kokoelmat/ asukas	Lainaus/ asukas
Halsua	1 225	14	56,8	29,2	1	1,5	18	10,3
Kannus	5 590	19	60	21	1	4,6	10,5	14,9
Kaustinen	4 305	19,3	59,8	20,9	1	3	11,9	20,3
Kokkola	47 570	19	60,8	20,2	6	42,2	9,3	15,6
Lestijärvi	798	15,3	57,6	27,1	1	1	24,5	11,3
Toholampi	3 311	20,1	55,5	24,4	2	3	10,1	17,3

Taulukko 1. Anders-kirjastojen tilastotietoja. (Tilastokeskus: Kuntien avainluvut 31.12.2015; Opetus- ja kulttuuriministeriö: Suomen yleisten kirjastojen tilastot 29.3.2017.)

Kokkolan kaupunginkirjasto toimipisteineen on suurin Anders-kirjastoista. Muista kirjastoista Kannus, Kaustinen ja Toholampi ovat kunnan asukasluvun, asukkaiden ikäjakauman sekä kirjaston asukaslukuperusteisten tilastotietojen perusteella samankaltaisia. Halsua ja Lestijärvi ovat kimpan pienimmät kunnat ja kirjastot. Viimeksi mainituissa kokoelmat asukaslukuun nähden ovat suurimmat ja lainaus asukasta kohden pienintä. Koko maan kokoelma/asukas – tunnusluku on 6,5 nidettä ja kokonaislainaus 16,0 lainaa asukasta kohden (vuonna 2017).

2.1 Kokkolan kaupunginkirjasto ja sen toimipisteet

Kokkolan kaupunginkirjaston pääkirjasto sijaitsee Kokkolan ydinkeskustassa. Koivuhaan kirjasto sijaitsee Koivuhaan kaupunginosassa kauppakeskuksessa ja alakoulun välittömässä läheisyydessä. Muut kirjastot ovat maaseutumaisemmassa ja harvempaan asutussa ympäristössä. Kälviän kirjasto sijaitsee Kälviän kirkonkylällä ala- ja yläkoulun sekä kansanopiston läheisyydessä. Lohtajan kirjasto palvelee Lohtajan kirkonkylällä, Lohtajan kirjaston hoidettavana ovat myös lainausasemat Marinkaisten ja Alaviirteen kouluilla. Ullavan kirjastolla on kaksi toimipistettä, Ullavan kirkonkylällä Veikko Vionojan koulun yhteydessä sekä Rahkosessa alakoulun ja monitoimitalon yhteydessä. Kirjastoautolla on noin 90 pysäkkiä lähinnä koulujen ja päiväkotien yhteydessä pääasiassa kanta-Kokkolan alueella.

Kokkolassa on paljon oppilaitoksia, jotka vaikuttavat kirjaston kokoelmatyöhön; Yliopistokeskus Chydenius, Centria-ammattikorkeakoulu sekä useita ammatillisia oppilaitoksia. Kirjaston jokainen yksikkö tekee tiivistä yhteistyötä myös peruskoululuokkien ja varhaiskasvatuksen kanssa ja tarjoaa ikääntyville kohdennettua palvelua.

Kokkolan kaupunginkirjasto-maakuntakirjastoon pyritään saamaan mahdollisimman laaja ja eri alat kattava kokoelma. Pääkirjasto ylläpitää oman kokoelmansa lisäksi [Chydenica-kokoelmaa](#). Se on kotiseutukokoelma, johon kerätään pääasiassa Kokkolaa koskevaa aineistoa, muuta Keski-Pohjanmaata käsittelevää aineistoa hankitaan valikoiden. Pääkirjastossa aineiston hankinta on jaettu osastonjohtajien ja kirjastonhoitajien kesken, muuhun kokoelmatyöhön osallistuu laajemmin myös kirjastovirkailijoita.

Lähikirjastojen kokoelmat ovat pääkirjastoa suppeammat, mutta vastaavat Koivuhakaa lukuun ottamatta muiden Anders-kirjastojen kokoelmia. Lähikirjastoissa hankintaa tekevät kirjastonjohtajat, muuta kokoelmatyötä tekee koko henkilökunta. Kokkolan kirjastoilla on yhteinen, vuonna 2012 valmistunut kokoelmapolitiikka. Siihen on kirjattu osastoittain ja toimipisteittäin aineiston hankinta-, varastointi- ja poistoperiaatteet. Tärkeimmät kohdat

kokoelmapolitiikasta ovat luettavissa kirjaston kotisivuilta
http://www.kokkola.fi/palvelut/kirjasto/kirjastot_ ja_ palvelupisteet/ fi_ FI/

2.2 Halsuan kunnankirjasto

Halsuan kunnankirjasto sijaitsee Halsuan uuden yhtenäiskoulun välittömässä läheisyydessä. Kirjaston pieni kirjallisuuspainotteinen kokoelma on kysyntään nähden tyydyttävä, kokoelmaan on hankittu vähän mutta laveasti. Eräkirjoja on hyvä valikoima, tietokirjoja puolestaan suppea valikoima. Kokoelman heikkoutena on audiovisuaalinen kokoelma, jota ei pienestä määrärahasta johtuen pystytä kasvattamaan riittävästi.

Hankinta- tai poistoperiaatteita ei ole kirjattu. Kirjaston ainoa työntekijä on kirjastovirkailija, joka hoitaa yksin kokoelmatyön. Halsuan kirjastolla on suurehko varastotila.

2.3 Kannuksen kaupunginkirjasto

Kannuksen kaupunginkirjaston lähellä on kaksi päiväkotia, kaksi alakoulua, yläkoulu sekä lukio. Kokoelmatyössä on painopistealueina paikallisen kulttuurin huomioiminen, lasten ja nuorten lukuharrastuksen ja -taidon tukeminen sekä vanhentuvan väestön tarpeiden täyttäminen.

Kokoelmapolitiikkaa on viime vuosina uudistettu, ja hankittu runsaammin muitakin aineistolajeja kuin kirjoja. Hankintojen tekemistä on hajautettu: yksi virkailija tekee musiikkiaineiston hankinnan, toinen hankkii elokuvat, informaattikko hankkii lasten ja nuorten kirja-aineiston, pelit sekä kaikki sarjakuvat ja kirjastotoimenjohtaja aikuisten tieto- ja kaunokirjallisuuden. Poistoihin ja muuhun kokoelmatyöhön osallistuu koko henkilökunta. Kannuksen kaupunginkirjastolla sekä Toholammin ja Lestijärven kunnankirjastoilla on yhteinen kirjastotoimenjohtaja. Kirjaston hankinta- ja poistoperiaatteet on kirjattu ja ne löytyvät kirjaston kotisivuilta:

<https://kirjasto.kannus.fi/kirjastosi/kokoelmatyon-periaatteet>. Kannuksessa on riittävästi varastotilaa käytettävissä.

2.4 Kaustisen kunnankirjasto

Kaustisen kunnankirjaston kokoelman muodostamiseen vaikuttaa musiikin alan monipuolinen koulutus kunnassa. Lisäksi Kaustisella on kansalais- ja kansanopisto sekä hevostaloukoulua. Päiväkodit ja koulut ovat lähellä kirjastoa, ja kirjavinkkauksenkin myötä lasten- ja nuortenkirjallisuutta lainataan runsaasti. Myös ikääntyvä väestö käy paljon kirjastossa.

Kokoelmatyössä huomioidaan kaikkien työntekijöiden ehdotukset hankinnan ja poistojen suhteen, lopulliset päätökset tekee kirjastonhoitaja. Hankinta- ja poistoperiaatteita ei ole kirjattu, varastoon aineistoa siirretään vain vähän. Kokoelman vahvuudet ovat lasten- ja nuortenkirjallisuus, musiikki eri aineistolajeissa, erityisesti kansanmusiikki, elokuvia on myös hyvä valikoima. Lisäksi hevostalous- ja ravialan kirjallisuus sekä kansanparannus ovat huomioitu kokoelmassa.

2.5 Lestijärven kunnankirjasto

Lestijärven kunnankirjaston kanssa samassa pihapiirissä ovat ala- ja yläkoulu sekä päiväkotit. Kilometrin päässä palvelutalolla on pieni siirtokokoelma. Kirjastotoimenjohtaja hoitaa hankinnan. Muu kokoelmatyö tehdään yhdessä virkailijan kanssa. Poistoja on tehty paljon ja kokoelmaa ajantasaistettu, vuonna 2015 kokoelmasta poistettiin lähes kolmasosa. Hankinta- ja poistoperiaatteita ei ole kirjattu.

Lestijärvellä on pieni kirjallisuuspainotteinen kokoelma. Aikuisten kaunokirjallisuudessa ja lasten- ja nuortenkirjallisuudessa on hyvä peruskokoelma. Tietokirjakokoelma on suppea. Dvd-hankinnoissa pääpaino on lasten aineistossa. Musiikki-cd -levyistä hankitaan ainoastaan vähän lastenmusiikkia.

2.6 Toholammin kunnankirjasto

Toholammilla on pääkirjaston lisäksi Sykäräisen sivukirjasto. Pääkirjaston lähettyvillä ovat lukio, ala- ja yläkoulut, päiväkotiki sekä kehitysvammaisten asuntola.

Pääkirjaston nykyinen kokoelma on ilmava ja ajantasainen, remonttimuutosten yhteydessä on tehty paljon aineiston karsintaa. Kokoelman painopistealueita ovat lasten- ja nuortenkirjallisuus, aikuisten kaunokirjallisuudessa mm. dekkarit, lukuromaanit, kotimaiset. Harrastekirjoja on mukavasti, kysytyjä kurssikirjoja melko hyvin. Lisäksi historia- ja yhteiskunta- sekä kasvatustieteiden kirjallisuutta hankitaan. Elokuvalainelu on suuri ja paljon käytetty. Musiikissa pääpaino on nuottien hankinnassa. Musiikki-cd –kokoelmaan hankitaan pääasiassa lastenmusiikkia, jonkin verran elokuvamusikikkia sekä maakunnassa julkaistua musiikkia.

Kirjastossa on varastotilaa niukalti. Kokoelmatyö on aktiivista ja lähinnä kirjastovirkailijoiden vastuulla on aineiston arviointi, poistot ja varastointi; kirjastonjohtaja hoitaa hankinnan. Toholammilla on v. 2013 valmistunut oma kokoelmapolitiikka.

2.7 Anders-kirjastojen aineistomäärärahat

Kirjasto	Kirjat	Lehdet	Audiovisuaalinen aineisto	E-aineisto
Halsua	10 500		(lehdet+av) 6 100	450
Kannus	23 777	12 147	12 625	2 091
Kaustinen	22 429	6 793	5 775	700
Kokkola:				
<i>Pääkirjasto</i>	159 400	36 770	26 380	10 120
<i>Kirjastoauto</i>	14 540	5 680	410	
<i>Koivuhaka</i>	14 670	1 850	3 530	
<i>Kälviä</i>	22 690	8 180	2 750	630
<i>Lohtaja</i>	22 890	6 650	2 110	390
<i>Ullava</i>	11 290	2 710	940	140
Lestijärvi	7 387	2 915	1 566	300
Toholampi	19 772	5 682	8 230	672

Taulukko 2. Anders-kirjastojen hankinta (€) aineistolajeittain vuonna 2016.

Anders-kirjastojen aineistohankintojen toteuma vuodelta 2016 on taulukossa 2. Taulukosta on jätetty pois lakkautettu laituskirjasto. Kokkolassa kaupungin talouden sopeuttamis- ja säästötoimet ovat useana vuonna leikanneet kirjaston aineistomäärärahoja, tilanne on vastaavanlainen useimmissa Anders-kirjastoissa. Monissa kirjastoissa on jouduttu käyttämään aineistoon varattua määrärahaa muihin kirjaston ennalta suunnittelemissa menoihin. Kirjastot panostavat omien painotustensa perusteella joinain vuosina enemmän lehtihankintoihin, toisena johonkin av-materiaaliin (audiovisuaalinen aineisto: äänikirjat, kielikurssit, elokuvat, musiikkiäänitteet) tai kirjallisuuteen, jolloin aineistomäärärahan jakautumisessa saattaa olla vuosittaista vaihtelua. Tarkemmat vuosikohtaiset vaihtelut ovat nähtävissä Suomen yleisten kirjastojen tilastotietokannasta osoitteessa <http://tilastot.kirjastot.fi/>.

Taulukossa 3. on Anders-kirjastojen hankintoja verrattu koko maan keskiarvoon. Kaikki Anders-kirjastot ylittävät kirjahankinnoissa 1000 asukasta kohti koko maan keskiarvoluvun. Lestijärvi pienenä kuntana saa jo suppeahkolla uutuushankinnalla ylivertaisen luvun tässä sarakkeessa. Lehtivuosisikeroissa tilanne on hyvä kaikissa Anders-kirjastoissa, vaikka tilattujen vuosikertojen määrä on laskussa. Kirjastoaineistokulut per asukasluvu ylittävät kaikissa Anders-kirjastoissa koko maan keskiarvon. Mitä suurempi kunta, sen vähemmän rahaa per asukas yleensä käytettävissä kirjastoaineistoon; siksi pienet keskipohjalaiskunnat pärjäävät tässä tilastossa mukavasti.

Kirjasto	Kirjahankinnat (1000 as. kohti)	Lehtivuosisikerrat (1000 as. kohti)	Kirjastoaineisto- kulut/asukasluvu	E-aineistokulut/ asukasluvu
Halsua	622,0	44,1	12,01	0,3
Kannus	434,9	19,3	8,68	0,37
Kaustinen	477,4	16,3	8,13	0,16
Kokkola yht.	369,1	16,7	7,41	0,9
Lestijärvi	1092,7	23,8	14,87	0,38
Toholampi	558,7	20,2	10,17	0,2
Koko maa	281	12,6	6,7	0,32

Taulukko 3. Anders-kirjastojen hankinnan tunnuslukuja vuodelta 2016 (OKM, 2017).

Kokkolan kaupunginkirjasto kustantaa maakuntakirjastorahoituksen avulla kaikille alueensa kirjastoille sähköisiä sanomalehtiä tarjoavan ePress-palvelun. Muut Anders-kimpan yhteiskäytössä olevat e-aineistot (esitely tarkemmin luvussa 3.2) ja niiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset jyvitetään kunkin kirjaston maksettaviksi asukasluvuun perustuvalla jaolla.

E-aineiston tarjonta ja myös kysyntä on ollut vuosittain selkeästi kasvavaa. Sähköiset aineistot houkuttelevat kirjastopalveluiden piiriin myös ei-käyttäjiä ja passiivisia käyttäjiä sekä heitä, joilla etäisyys lähimpään kirjastoon on suuri. Siirtymävaiheessa lehtiä ja kirjoja on oltava tarjolla sekä fyysisessä että digitaalisessa muodossa, ja se tuo omia haasteitaan hankintapolitiikalle ja aineistomäärärahanjaolle. Pienemmät Anders-kirjastot ovat jo lakkauttaneet esimerkiksi osan vähemmän kysytyistä paperilehtitilauksista, kun sama lehti on tarjolla digitaalisessa muodossa. Vielä on kuitenkin pitkä matka siihen, että e-aineiston osuus koko kokoelmasta ja käytöstä olisi suurempi kuin fyysisen aineiston osuus.

3. Valinta- ja hankintaperiaatteet

3.1 Yleiset periaatteet

Anders-kirjastoihin hankitaan talousarvion puitteissa kauno- ja tietokirjallisuutta, sanoma- ja aikakauslehtiä sekä muuta aineistoa eri julkaisumuodoissa. Kirjastoaineisto valitaan monipuolisesti siten, että eri väestö- ja ikäryhmät, mielipidesuunnat ja maailmankatsomukset tulevat huomioiduiksi. Myös kuntien kehittämisen painopisteet huomioidaan soveltuvin osin.

Hankittava kirjallisuus on alueen väestön kielijakauman mukaan pääosin suomenkielistä. Kaksikielisenä kuntana Kokkola hankkii ruotsinkielistä aineistoa väestömäärän suhteessa pääkirjastoon ja kirjastoautoon. Vieraskielistä aineistoa hankitaan muihin kirjastoihin pieniä määriä kysynnän mukaan. Kirjasto tukee hankinnoillaan eriasteista koulutusta, mutta varsinaisen kurssikirjallisuuden suureen kysyntään se ei pyri vastaamaan. Kurssi- ja ammattikirjallisuutta hankitaan kokoelmiin, mikäli niillä katsotaan olevan yleistä mielenkiintoa. Harvoin kysytyä aineistoa hankitaan kaukolainaksi.

Hankittava aineisto valitaan paikallisten asiakastarpeiden mukaan, mutta huomioiden samalla Anders-kirjastojen palveluverkoston kokonaisuus. Kokkolan pääkirjaston kokoelmiin hankitaan mahdollisimman laajasti saatavilla oleva aineisto, kaikkia aineistomuotoja ja -lajeja, myös erikoisaloja käsittelevää tai muuten vähemmän kysyttyä aineistoa.

Vaikka aineistot ovat yhteiskäytössä yksiköitten kesken, tulee joka kirjastolla olla riittävä ja ajantasainen oma peruskokoelma kysytyimmän aineiston osalta ja lisäksi kattavammin oman erityisalansa ja oman tyypillisimmän asiakaskuntansa tarvitsemaa aineistoa. Esimerkiksi koulujen yhteydessä sijaitsevat kirjastot suuntaavat hankintaansa lasten ja nuorten aineistoihin, huomioiden myös koulun tarpeita. Jos teosta joudutaan tilaamaan toistuvasti seutulainaksi toisesta Anders-kirjastosta, hankitaan se myös omiin kokoelmiin.

Asiakkaiden lukutottumukset ja käyttötilastot ohjaavat hankintaa. Hankintapäätöksissä painotetaan pitkäaikaista käyttöä enemmän kuin hetkellistä kysyntää. Myös hankittavat kappalemäärät pyritään päättämään pidempiaikaisen tarpeen eikä lyhytaikaisten kysyntäpiikkien mukaisesti. Varausjonoja seurataan ja hankitaan mahdollisesti lisäkappaleita. Jos teoksen varausmäärä Anders-kirjastojen yhteisessä varausjonossa ylittää 30, laina-aika lyhenee kahteen viikkoon – näin aineiston kiertoa saadaan nopeutettua. Suosituimmista kirjoista voidaan myös hankkia pikalaina-kappale, jota ei voi varata ja jolla on kahden viikon laina-aika.

Anders-kirjastot päättävät itsenäisesti hankkimiensa aineistomuotojen suhteellisista osuuksista ja kappalemääristä – ne riippuvat eri asiakasryhmien tarpeista sekä muutoksista ympäristökijöissä. Aineistolajivalikoimaa tarkistetaan tarvittaessa uusien julkaisumuotojen ilmaantuessa markkinoille ja vanhojen poistuessa. Hankittavan aineiston tulee olla kirjastokäyttöön soveltuvaa ja laadukasta. Aineiston hankintaan vaikuttaa myös aineiston arvioitu käyttöikä ja saatavuus muualta kuin kirjastosta. Kirjastot pyrkivät tarjoamaan vaihtoehtoja kaupalliselle kulttuurille.

Anders-kirjastot pyrkivät hankinnassaan noudattamaan Opetus- ja kulttuuriministeriön Yleisten kirjastojen laatusuosituksen (2010). Tiedon saatavuuden ja palvelujen laatusuosituksen mukaan kirjastojen hankintojen tulisi noudattaa seuraavia suosituksia:

- uutuushankinta vähintään 400 kirjaa / 1 000 asukasta
- muun aineiston hankinta vähintään 100 kpl / 1 000 asukasta
- sanoma- ja aikakauslehtiä vähintään 15 – 20 vuosikertaa / 1 000 asukasta, yhteensä vähintään 45 vuosikertaa
- vähintään yksi lastenkirja / alle 15-vuotias / vuosi

Asiakkaat voivat myös esittää hankintaehdotuksia, kirjaston hankintavastaava tekee päätöksen hankinnasta edellä esitettyjä periaatteita noudattaen.

Kokkolan kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto huolehtii toiminta-alueen koskevan Chydenica-kotiseutukokoelman kartuttamisesta. Lisäksi jokainen Anders-kirjasto kartuttaa omia kotiseutukokoelmiaan, joihin liitetään kotiseutuun liittyvää tai entisten ja nykyisten paikkakuntalaisten julkaisemaa aineistoa, myös paikallisia lehtivuositietoja. Myös Kälviän, Lohtajan ja Ullavan lähikirjastot hankkivat kotiseutukokoelmiinsa oman alueensa aineistoa.

Edellä esitetyt periaatteet koskevat myös mahdollisia lahjoituksia. Anders-kirjastot ottavat vastaan kirjalahjoituksia edellyttäen, että saavat käsitellä lahjoitetut kirjat parhaaksi katsomallaan tavalla. Ottaessaan vastaan lahjoitettua aineistoa kirjasto ei sitoudu liittämään sitä kokoelmiinsa. Kirjastot voivat luovuttaa lahjoitettua aineistoa eteenpäin, esimerkiksi toiselle kirjastolle, jos ko. aineisto heiltä puuttuu.

Anders-kirjastot kilpailuttavat kirjastoaineistohankintansa (kirja-, lehti- ja av-aineisto) määräajoin. Tekijänoikeudet huomioidaan hankittavan aineiston valinnassa. Kuvatallenteista voidaan hankkia vain sellaisia, joiden tekijänoikeudet sallivat lainauksen tai käytön kirjastotiloissa.

3.2 Elektroniset aineistot

Anders-kirjastot tarjoavat asiakkaidensa käyttöön erilaisia aineistoja sähköisessä muodossa. Kirjastot ostavat käyttöoikeuksia tietokantoihin ja muihin maksullisiin verkkopalveluihin. Käytettävissä on e-kirjapalveluita, artikkelitietokanta, lehtiportaaleja, erilaisten hakuteosten verkkoversioita, sanakirjaohjelma sekä musiikinkuuntelupalvelu. Kokkola koordinoi maakuntakirjastona alueensa yleisten kirjastojen elektronisten aineistojen hankintaa, joka tapahtuu FinELib-konsortion sekä Yleisten kirjastojen konsortion kautta. E-kirjat ja e-lehdet Anders-kirjastojen yhteiskäyttöön tilaa keskitetysti e-aineistovastaava. E-aineistot ovat saatavilla kirjastojen kotisivuilta ja Anders-verkkokirjastosta. E-aineistoja käytettäessä käyttäjä tunnustetaan joko IP-osoitteen avulla, jolloin aineistot ovat käytettävissä kirjaston työasemilla tai kirjaston langattomassa verkossa ilman erillistä kirjautumista palveluun. Osassa

palveluita tunnistautuminen tapahtuu kirjastokortin numerolla ja pin-koodilla, jolloin käyttö onnistuu myös etänä asiakkaan omalla laitteella.

Palvelu	Kuvaus	Kirjastot, joissa käytettävissä	Sopimuskausi	Hankinta
E-kirjapalvelut:				
Ellibs	Pääasiassa suomenkielisiä e-kirjoja ja e-äänikirjoja	Kaikki Anders-kirjastot; etä	27.11.2018 asti	Yleisten kirjastojen konsortio
Elib	Ruotsinkielisiä e-kirjoja ja e-äänikirjoja	Kokkolan kirjastot; etä	vuosittain uudistettava	Axiell Media
Celia	E-äänikirjoja lukemisesteisille	Kaikki Anders-kirjastot; etä	jatkuva	Celia
E-lehtipalvelut:				
ePress	Kotimaisia sanomalehtiä	Keski-Pohjanmaan maakuntakirjastoalueen kirjastot	31.12.2017 asti	LM Tietopalvelut
eMagz	Kotimaisia aikakaus- ja ammattilehtiä	Kaikki Anders-kirjastot	01.01.2017 - 31.12.2017	LM Tietopalvelut
Zinio	Englanninkielisiä aikakauslehtiä	Kaikki Anders-kirjastot; etä	11.1.2015 - 11.1.2017	Yleisten kirjastojen konsortio
E-musiikki:				
Naxos Music Library	Klassista musiikkia, jazzia ja maailmanmusiikka	Kokkolan kirjastot; etä	31.12.2017 asti	Fg-Naxos
Sanakirjapalvelut:				
Mot-sanakirjat	Englannin, ruotsin, espanjan sanakirjat Norstedts stora engelska ordbok Recallmed Moderni lääketieteen sanasto	Keski-Pohjanmaan maakuntakirjastoalueen kirjastot	pysyvä lisenssi	FinELib-konsortio
Nationalencyklopedin	Ruotsinkielinen tietosanakirja	Kokkolan kirjastot	01.01.2016 - 31.12.2017	FinELib-konsortio
Tietokannat:				
Aleksi	Kotimaisten sanoma- ja aikakauslehtien viitetietokanta	Kokkolan kirjastot, Kannuksen kirjasto	01.01.2016 - 31.12.2017	FinELib-konsortio

Taulukko 4. Anders-kirjastoihin ja Keski-Pohjanmaan maakuntakirjastoalueen kirjastoihin hankitut e-aineistot vuonna 2017.

Taulukossa 4. on lueteltu kaikki Anders-kirjastoihin hankitut e-aineistot, osa aineistoista on käytössä koko Keski-Pohjanmaan maakuntakirjastoalueella. Ellibs-kirjaston osalta e-kirjojen lainauksen mahdollistava lainausalusta on hankittu Yleisten kirjastojen konsortion kautta, e-kirjat ja e-äänikirjat hankitaan suoraan Ellibiltä lisenssiperusteisesti. Ruotsinkieliset e-kirjat hankitaan ruotsalaisen ELib-palvelun kautta ja ne ovat käytettävissä vain Kokkolan kaupunginkirjaston kirjastokortilla. Elib-palvelu on räätälöitävissä kullekin tilaajakirjastolle erikseen; Kokkola on valinnut systeemin, jossa Elib tietyin tilaajan asettamin hinta- ja kustantajarajoituksin muodostaa valmiin kokoelman. Kokoelma tulee automaattisesti ja yhdellä kertaa käytettäväksi, eikä siihen hankita yksittäisiä nimekkeitä myöhemmin. Kirjasto maksaa erikseen jokaisesta oman asiakkaansa suorittamasta lainauksesta.

Myös e-lehtipalvelujen sisältö määräytyy toisistaan eroavalla tavalla. ePressissä on valmis sisältö (nykyisellään yli 220 lehteä), joka on vuosimaksulla kirjastojen asiakkaiden käytettävissä. eMagz-palvelu koostuu kimpan kesken jaetusta alustamaksusta ja yhdessä valitusta sisällöstä (nykyisellään 18 lehteä). Molemmat e-lehtipalvelut ovat vain kirjaston tiloissa käytettävissä, joko kirjaston asiakaskoneilla tai asiakkaan omalla laitteella kirjaston langattomassa verkossa.

Celian äänikirjapalvelu on kirjastolle ja asiakkaalle maksuton elektroninen palvelu. Käyttäjäksi voivat rekisteröityä kaikki Anders-kirjastojen asiakkaat, joille tavallisen kirjan lukeminen on sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi vaikeaa. Celia on saavutettavan kirjallisuuden ja julkaisemisen asiantuntijakeskus, joka tukee yhdenvertaisuutta lukemisessa ja oppimisessa. Celia tuottaa ja välittää kirjallisuutta saavutettavassa muodossa, mm. äänikirjoina. Anders-kirjastot rekisteröivät asiakkaitaan Celian verkossa toimivaan äänikirjapalveluun ja opastavat palvelun käytössä.

Elektronisten aineistojen hankintaa ohjaa vielä pitkälti tarjonta: yleisten kirjastojen käytössä on rajoitettu mutta kasvava määrä aineistoja. Yleisten kirjastojen konsortio tarjoaa hankittavaksi elektronisia aineistoja (mm. soitonopastus- ja e-elokuvapalveluita, kielikursseja) pitkin vuotta, ja näiden hankinnasta Anders-kirjastot päättävät

yhdessä tapauskohtaisesti. Seuraava uusi palvelu, jonka Anders-kirjastot tulevat ottamaan käyttöön, on jokin elokuvapalvelu.

3.3 Aineiston hankintaperiaatteet aineistolajeittain

Seuraavat aineistolajien hankintaperiaatteet pohjautuvat vuonna 2014 tehtyyn Anders-kirjastojen kokoelmien arviointiin, kirjastojen omiin hankintaperiaatteisiin sekä kirjastojen henkilökunnan näkemyksiin. Periaatteet esitetään ensin Kokkolan kaupunginkirjaston osalta ja sitten tiivistetysti muiden kirjastojen osalta.

Aikuisten suomenkielinen kaunokirjallisuus

Kokkolan kaupunginkirjastoon hankitaan laajasti kotimaista ja ulkomaista kaunokirjallisuutta eri genreistä. Hankitaan myös vähälevikkistä kirjallisuutta sekä valikoidusti omakustanteita. Huolehditaan siitä, että erityisesti kotimaisten tekijöiden tuotanto tulee mahdollisimman kattavasti hankituksi. Palkittuja, hyvät arvostelut saaneita ja kysytyjä teoksia ostetaan useampia kappaleita. Ulkomaisten kirjailijoiden tuotantoa hankittaessa kiinnitetään huomiota siihen, että myös pienten kielialueiden edustajat tulevat esille. Paikallisten kirjailijoiden tasokas tuotanto hankitaan kotiseutukokoelman lisäksi myös aikuisten osastolle.

Sarjakuvien, runojen ja näytelmien kysyntä on vähäisempää, niitä hankitaan pääasiassa yksi kappale kutakin. Vähälevikkisen laatukirjallisuuden hankinnassa hyödynnetään myös Opetus- ja kulttuuriministeriön ostotukitarjontaa. Täydennyshankinta kohdistuu etenkin koululaisten ja opiskelijoiden tarvitsemiin klassikoihin ja kysytyimpiin kirjoihin.

Muut kirjastot hankkivat määrärahan puitteissa kotimaisesta ja käännettystä kaunokirjallisuudesta kattavasti suurten kustantajien ja asemansa vakiinnuttaneiden kirjailijoiden teoksia. Erityisesti hankitaan seuraavia genrejä: viihde-, jännitys-, erä- ja sotakirjallisuus. Myös fantasia- ja kauhukirjallisuudella on menekkiä. Kirjastoihin hankitaan valikoivasti myös muuta kaunokirjallisuutta kuten esikoisteoksia ja vähälevikkistä laatukirjallisuutta; näiden hankinnassa voidaan hyödyntää ostotukea. Omakustanteista hankitaan lähinnä paikallisten kirjailijoiden teokset.

Aikuisten ruotsin- ja vieraskielinen kaunokirjallisuus

Kokkolan kaupunginkirjastoon hankitaan väestön kielijakauman suhteessa joko alkukieleltään tai käännettyä ruotsinkielistä kaunokirjallisuutta. Myös englannin- ja venäjänkielistä sekä mm. ranskan-, saksan-, espanjan- ja vironkielistä kaunokirjallisuutta hankitaan pieniä määriä kysynnän mukaan. Kokoelmaa voidaan täydentää tilaamalla harvinaisempien kielten kirjoja Helsingin monikielisestä kirjastosta. Muihin kirjastoihin hankitaan yksittäisiä kappaleita vieraskielistä kaunokirjallisuutta, lähinnä englanninkielisenä.

Aikuisten tietokirjallisuus

Nimekevalikoima pyritään pitämään Kokkolan kaupunginkirjaston tietokirjakokoelmassa mahdollisimman laajana, hankitaan pääasiassa yksi kappale nimekettä kohti. Ruotsinkielistä tietokirjallisuutta hankitaan väestön kielijakauman suhteessa. Vieraskielistä tietokirjallisuutta hankitaan lähinnä silloin, jos suomenkielistä ei ko. aiheesta ole saatavana.

Muut kirjastot hankkivat ensisijaisesti yleistajuista suomenkielistä tietokirjallisuutta, jolla on jatkuva kysyntä paikallisesti. Näitä ovat joka kirjastossa harraste- ja eläinkirjat, matkaoppaat, elämäkerrat sekä Suomen lähihistoria. Kaikkia tiheään samankaltaisina ilmestyviä tieto- ja harrastekirjoja (keittokirjoja, sisustus- ja käsityöoppaita jne.) pyritään hankkimaan vaihtelevasti eri kirjastoihin.

Anders-kirjastot tukevat aineistohankinnoillaan resurssien mukaan monipuolisesti eriasteista koulutusta, mutta ensisijainen vastuu kurssi- ja oppikirjojen hankinnasta on oppilaitosten kirjastoilla. Anders-kirjastoihin hankitaan pääasiassa suomenkielistä kurssikirjallisuutta, jolla on sisältönsä puolesta käyttöä laajemminkin. Pääsääntöisesti lukion ja peruskoulun oppikirjoja ei hankita, paitsi jos niillä on laajemmin käyttöä.

Tietokirjallisuudessa osalla Anders-kirjastoilla on hankinnassa erityisalvoja, joilta yksiköt hankkivat kattavammin ilmestyvän kirjallisuuden:

Kannus: maaseutu-alan kirjallisuus

Kaustinen: musiikki (erityisesti kansanmusiikki), hevos- ja ravialan kirjallisuus, kansanparannus
Kokkola: kaikki alat
Kälviä: eri taiteen alat
Lohtaja: kasvatus- ja sosiaalialan kirjallisuus
Toholampi: historia- ja yhteiskunta-alan kirjallisuus

Varsinaisia käsikirjastoja ei Anders-kirjastoilla enää ole. Käsikirjasto- ja työhuonekokoelmia kartutetaan lähinnä seuraavilla aineistoilla: sanakirjat, matrikkelit, erilaiset luettelot ja kirjailijahakuteokset. Suurin osa perinteisestä käsikirjastoaineistosta on vapaasti verkossa käytettävissä, mm. lait ja säädökset sekä tilastot.

Lasten ja nuorten aineistot

Kaikki Anders-kirjastot tekevät yhteistyötä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa kirjavinkkauksen, lukudiplomien ja satutuntien kautta, lisäksi moni kirjasto sijaitsee joko koulun yhteydessä tai läheisyydessä. Siksi lapsille ja nuorille hankitaan mahdollisimman monipuolinen ja laadukas valikoima kirjallisuutta, kuvatalenteita, äänikirjoja, musiikki- ja muuta aineistoa tukemaan lapsen kasvua ja kehitystä sekä vanhemmuutta ja kasvatusta. Lasten aineistojen valinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota kielellisen kehityksen ja lukemisharrastuksen edistämiseen sekä lasten tietopiiriin laajentamiseen. Eri-ikäisille hankitaan ikäkausiin sopivaa aineistoa, joka on ajantasaista ja oikeakielistä. OPS 2016 - Esi- ja perusopetuksen uudet opetussuunnitelman perusteet – otetaan myös huomioon.

Kokkolan kaupunginkirjastoon hankitaan kattavasti saatavilla oleva suomenkielinen kirjallisuus. Kuvakirjoja sekä lukudiplomi- tai lukulistoilla olevia ja muutoin kysytyimpiä lasten ja nuorten kirjoja hankitaan useita kappaleita. Muita aineistomuotoja hankitaan 1-2 kappaletta.

Muihin kirjastoihin hankitaan kattavasti kotimaista kuva- ja kertomakirjallisuutta sekä lähinnä suurten kustantajien ulkomaista suomenkielistä kirjallisuutta pääsääntöisesti 1 kappale nimekettä kohti. Muuta aineistoa hankitaan valikoiden kysynnän mukaan, kotimainen ja laadukas aineisto etusijalla. Lasten ja nuorten lukudiplomi- tai lukulistoilla olevia teoksia hankitaan tarvittaessa useampia kappaleita.

Ruotsinkielistä lasten ja nuorten aineistoa hankitaan väestömäärän suhteessa Kokkolan kaupunginkirjastoon ja kirjastoautoon. Vieraskielistä, lähinnä englannin, saksan, venäjän ja vironkielistä aineistoa hankitaan suppea valikoima lähinnä Kokkolaan, muihin kirjastoihin yksittäisiä kappaleita.

Kielikurssit

Kielikurssien (=paketit, joihin sisältyy kirja ja äänite) hankinnassa otetaan huomioon koululaiset, aikuis- ja itseopiskelijat sekä maahanmuuttajien suomen kielen opiskelun tukeminen. Kokkolan kaupunginkirjastoon suosituimpia kielikursseja hankitaan useampia kappaleita, muihin kirjastoihin valikoiden yksi kappale. Perus- ja keskitason kielikursseja runsaammin kuin ylintä tasoa. Harvinaisempien kielten kurssseja hankitaan vain harkiten.

Isotekstiset ja selkokirjat

Kokkolan kaupunginkirjastoon hankitaan kaikki tarjolla olevat isotekstiset kirjat. Myös muut yksiköt hankkivat sekä lapsille että aikuisille isotekstisiä kirjoja. Selkokirjoja (eli selkokielellä kirjoitettuja tai selkokielisiksi mukautettuja) hankitaan tarjonnan mukaan.

Äänikirjat

Äänikirjoja hankitaan kaikkiin Anders-kirjastoihin, sekä aikuisille, nuorille että lapsille. Kokkolan kaupunginkirjasto hankkii kaikki saatavilla olevat suomenkieliset cd-äänikirjat ja valikoiden muunkielisiä äänikirjoja. Muihin kirjastoihin äänikirjoja hankitaan kysynnän mukaan, lapsille kattavasti, myös kirja+cd -paketteja. Kaikissa Anders-kirjastoissa on mahdollisuus lainata Celian lukemisesteisille suunnattuja cd-äänikirjoja ja lähes jokaisessa yksikössä voi rekisteröityä Celian verkossa toimivan äänikirjapalvelun käyttäjäksi.

Elokuvat

Kokoelmaan pyritään sisällyttämään nimekkäimmät ja palkitut elokuvat sekä tunnetuimpien ohjaajien tuotantoa lähinnä kotimaasta mutta myös ulkomailta. Hankinnassa kiinnitetään huomiota lisäksi siihen, että tarjolla olisi eri maita, kielialueita ja genrejä edustavia elokuvia ja tv-sarjoja, myös kaupallisten menestyskriteerien ulkopuolella olevaa aineistoa. Tasokkaita lasten ja nuorten elokuvia pyritään hankkimaan kaikkiin yksiköihin. Elokuvahankintoja koordinoidaan niin, että eri yksiköissä olisi osin toisistaan poikkeava elokuvavalikoima. Näin saadaan aikaan koko palveluverkon tasolla laajempi nimekevalikoima.

Elokuvia hankitaan sekä dvd- että blu-ray –levyinä. Hankittavilla tallenteilla on oltava tekijänoikeuksien haltijan myöntämä lainausoikeus. Pitkällä aikavälillä elokuvaan budjetoitua aineistomäärärahaa vähennetään, koska erilaiset kaupalliset elokuvien suoratoistopalvelut ovat yleistyneet ja elokuvien lainaus kirjastoista vähenee.

Pelit

Pienimpiä Anders-kirjastoja lukuun ottamatta kaikki yksiköt hankkivat kokoelmiinsa pienen valikoiman digitaalisia pelejä eri alustoilla pelattavaksi lähinnä lapsille ja nuorille. Kokkolan pääkirjastoon hankitaan myös pelejä aikuisille. Lisäksi osassa kirjastoja on käytettävissä ja lainattavissa lautapelejä.

Muu av-aineisto

Tietopuolisia dvd-levyjä hankitaan harkiten kaikkiin Anders-kirjastoihin, esimerkiksi liikuntaan, luontoon ja historiaan liittyviä. Cd-rom –kokoelmia ei kartuteta.

Muu aineisto

Kokkolan kirjastoyksiköissä sekä Kannuksen ja Toholammin kirjastoissa on lainattavia liikuntavälineitä, valikoimaa päivitetään vuosittain. Kirjastoista lainataan myös silmälasia, sateenvarjoja, kirjakasseja ja puutarhavälineitä.

Kotiseutuaiheinen aineisto

Kokkolan kaupunginkirjaston Chydenica-kotiseutukokoelmaan kerätään pääasiassa Kokkolaa koskevaa aineistoa, muuta Keski-Pohjanmaata käsittelevää aineistoa hankitaan valikoiden. Kokoelmaan kerätään kotiseutuaiheista kauno- ja tietokirjallisuutta, omakustanteita, Keski-Pohjanmaan Pränttärit ry:n tuotantoa, lehtiä sekä av-aineistoa.

Kotiseutukokoelmaan liitettävän kaunokirjallisuuden on oltava alueen kirjailijoiden kirjoittamaa tai tapahduttava Keski-Pohjanmaalla. Alueen kirjailija on, jos on syntynyt Keski-Pohjanmaalla ja sen lisäksi asunut täällä huomattavan osan elämästään. Jos kirjailija on asunut alueella lyhyen aikaa, kokoelmaan otetaan vain se osa tuotannosta, joka on julkaistu täällä tai johon alueella vietetty aika on vaikuttanut.

Jokainen Anders-kirjasto ylläpitää myös oman alueensa kotiseutukokoelmaa, johon kerätään paikallista aineistoa yllä olevin periaattein.

Musiikkiäänitteet

Kokkolan kaupunginkirjastoon hankitaan musiikkiäänitteitä kaikista musiikin lajeista ja tyyliuunnista. Äänitteet hankitaan pääsääntöisesti cd-levyinä yksi kappale nimekettä. Kattavammin hankitaan kotimaista ja asiakkaiden kysymää musiikkia, ja näitä myös muihin kirjastoyksiköihin. Kaustisen kirjastoon hankitaan kattavasti myös keski-pohjalaista kansanmusiikkia. Cd-levyjen hankintaa on vuosittain vähennetty kaupallisten suoratoistopalveluiden ja erilaisten verkossa toimivien ilmaisipalveluiden vuoksi, jotka ovat vähentäneet musiikkiäänitteiden lainausta.

Nuotit

Kokkolan kaupunginkirjaston musiikkiosastolle hankitaan nuotteja sekä taide- että populaarimusiikista, niin että musiikin eri lajityypit sekä eri soitinryhmät ovat laajasti edustettuina. Pienempiin kirjastoihin hankitaan laulu- ja nuottikokoelmia lähinnä populaarimusiikista sekä suosituimpien artistien nuottikirjoja, ja myös soitonoppaita yleisimmistä soittimista.

Musiikin kuvatalenteet

Taidemusiikista hankitaan etupäässä näyttämömusiikkia, populaarimusiikista konserttitaltiointeja, soitonoppaita sekä karaoke-levyjä.

Musiikkikirjallisuus

Kokkolan musiikkiosastolle musiikkikirjallisuudesta hankitaan musiikinhistoriaa, elämäkertoja, teoriaa, soittimia ja musiikkikulttuuria käsitteleviä teoksia. Kotimainen kirjallisuus hankitaan mahdollisimman kattavasti. Muut kirjastot hankkivat kokoelmiinsa kysytyimpiä teoksia, Kaustinen ja Toholampi kattavammin.

E-aineistot

ks. edellä luku 3.2.

Aikakaus- ja sanomalehdet:

Kaikkiin Anders-kirjastoihin hankitaan OKM:n suosituksen mukaan riittävästi lehtivuosikertoja. Lehtiä hankitaan paitsi itse, saadaan lahjoituksina eri järjestöiltä/yhteisöiltä ja ilmaisjakeluna. Hankintoja pyritään koordinoimaan niin, että tilatuissa lehtinimikkeissä olisi vähän variaanssia kirjastojen kesken. E-lehtipalvelut täydentävät lehtivalikoimaa, ePress ja eMagz ovat käytettävissä ainoastaan kirjastotilassa joko kirjaston asiakaskoneilla tai langattomassa verkossa asiakkaan omalla laitteella.

4. Aineiston karsimisen periaatteet

Kirjaston aineisto kuuluu joko avokokoelmaan tai varastoon. Avokokoelmasta karsitaan teoksia esimerkiksi käyttötilastojen avulla sekä kimpan saatavuustietoihin vertaamalla. Vaihtoehdot ovat karsitun aineiston poistaminen tai varastoon siirtäminen, käsittelytapa määritellään yksilöllisesti jokaisen teoksen kohdalla. Koska Anders-kirjastoilla on kiertävän aineistokuljetuksen ansiosta helposti liikkuva kokoelma, ei karsittua aineistoa enää automaattisesti tule siirtää varastoon vaan poistaminen on ensisijainen vaihtoehto. Seuraavat poisto- ja varastointiperiaatteet koskevat lähinnä kirja-aineistoa, mutta soveltuvin osin myös muuta aineistoa.

4.1 Poistoperiaatteet

Jotta kirjaston kokoelma on jatkuvasti uudistuva ja ajantasainen, tulee aineiston poistamisen olla rutiiniluontoinen osa kokoelmatyötä. Samalla kokoelman kierto (lainaus/kokoelma) saadaan paremmaksi. Anders-kirjastojen pyrkivät noudattamaan yleisten kirjastojen laatusuosituksia, joiden mukaan poistojen osuus kokoelmasta tulisi vuosittain olla vähintään 8 %. Aineistoja ei poisteta asiakkaiden pyynnöstä.

Perusteet aineiston poistamiselle:

- huonokuntoiset ja korjauskelvottomat kirjat poistetaan, ellei ole erityistä syytä menetellä toisin
- tarpeettomat kaksoiskappaleet poistetaan; vähän käytetyistä nimekkeistä jätetään joko avokokoelmaan tai varastoon vain yksi kappale omalta varastointivastuualueelta
- tietokirjallisuudesta poistetaan sisällöllisesti vanhentuneet teokset
- teoksen huono kierto: jos yli 5 vuotta vanhaa kirjaa on lainattu viimeksi kuluneen kolmen vuoden aikana 0-1 kertaa, teoksella tulee olla vahva peruste pysyä kokoelmassa
- kadonneet tai yli kolme vuotta palauttamatta olleet kirjat poistetaan; tilalle hankitaan tarvittaessa uusi kappale
- teoksen sisältö on saatavilla sähköisessä muodossa (pysyvästi)
- tilausta

4.1.1 Poistetun aineisto käsittely

Poistettua hyväkuntoista aineistoa voidaan myydä kirjastoissa. Poistoja voidaan myös lahjoittaa museoille, päiväkodeille, laitoksille tai yhteisöille. Jos myynti tai lahjoitus ei tule kysymykseen, kokoelmista poistettu aineisto lajitellaan jätteeksi asianmukaisella tavalla. Jos luettelointitietueen viimeinen nide poistetaan, poistetaan tietue samalla rekisteristä.

Harvinaisen aineiston osalta valtakunnallinen saatavuus varmistetaan lähettämällä poistettu teos tarvittaessa Varastokirjastoon Kuopioon. Varastokirjastoon siirrettävän aineiston tiedot poistetaan rekisteristä, mutta aineistoon ei laiteta poistoleimoja eikä viivakooditarroja irroteta.

4.2 Varastointiperiaatteet

Avokokoelmasta karsittu aineisto, jota ei poisteta, sijoitetaan varastoon. Varastoinnin ensisijaisena lähtökohtana tulee aineiston passiivisen säilyttämisen sijaan olla asiakkaiden tarpeet, mutta varastointiin liittyy myös muita periaatteita.

Anders-kirjastot varastoivat etupäässä kotimaisilla kielillä julkaistua aineistoa, joka on sisällöltään kestävä, kulttuurihistoriallisesti arvokasta tai muuten merkittävää. Ennen vuotta 1920 ilmestynyt Suomessa painettu kirjallisuus ja harvinaiset (kirjahistoriallisesti, oppihistoriallisesti tai alkuperänsä vuoksi arvokkaat) kirjat säilytetään. Sisällöltään samanlaisia painoksia ei säilytetä. Varastointipäätöksissä otetaan huomioon teoksen kysyntä, kunto ja kappalemäärä Anders-kirjastojen kokoelmissa.

Paikallisaineisto varastoidaan mahdollisimman kattavasti. Tämän lisäksi voidaan varastoida nostalgia-arvoa omaavat teokset tai oletettavasti sellaisiksi muodostuvat sekä kuriositeetteja näyttelyjä varten. Sarjat varastoidaan kokonaisena. Asiatiedoiltaan vanhentunutta kirjallisuutta ei varastoida, lukuun ottamatta kulttuurihistoriallisesti arvokkaita, omaa aikaansa luonnehtivia tai tieteen ja tekniikan kehitystä valaisevia teoksia. Ensipainoksia ei järjestelmällisesti kerätä varastoon. Varastoon siirretään pääsääntöisesti vain yksi nide nimekettä kohti.

Anders-kirjastoille on annettu omat varastointivastuualueet, joilta he varastoivat aineistoa yllä kuvattua kattavammin. Lisäksi kirjastoissa siirretään varastoon kimpan viimeinen nide miltä tahansa alalta, jos se täyttää kokoelmapolitiikan varastointikriteerit ja sen saatavuus halutaan varmistaa.

Kaikilla Anders-kirjastoilla on käytettävissään omat kirjavarastot, mutta niiden koot eroavat toisistaan suuresti: pienelläkin kirjastolla voi olla suuri varasto. Kirjastot säilyttävät varastoissaan paitsi omia avokokoelmasta karsittuja aineistojaan, suuriakin lahjoituskokoelmia, jotka voivat olla jopa luettelottomia. Kokoelmanhoidon tulisi jokaisessa Anders-kirjastossa ulottua säännöllisesti myös varastokokoelmiin, koska varastointi on kallista ja se vetää lainauskiertolukuja alaspäin. Varastointivastuualueiden avulla varastokokoelmia voidaan hallitusti pienentää päällekkäisiä varastoja purkamalla.

Varastointipäätöksiä tehtäessä on pidettävä mielessä, että varastokokoelmilla on tärkeä rooli kokoelmien monipuolistajana sekä ajallisen syvyyden varmistajana – kirjastot ovat ajan saatossa varastoineet paljon aineistoa, jota ei ole enää mistään muualta saatavissa. Jaetulla varastoinnilla tähänkin tavoitteeseen päästään helpommin ja kustannustehokkaammin. Toki kirjastoissa on yhä mahdollisuus tilan salliessa ja ajan puutteessa - varastokokoelman läpikäyminen ja aineiston poistaminen vaatii resursseja - varastoida aineistoa alla kuvattua laajemminkin.

4.2.1 Varastoon siirrettävän aineiston käsittely

Omaan varastoon siirrettävää aineistoa ei poisteta rekisteristä, vaan rekisteriin ja niteeseen tehdään tarvittavat muutokset ja täydennykset. Erityisesti asiasanoitus tarkistetaan ja tarvittaessa täydennetään. Näin varmistetaan aineiston löytyvyys tiedonhaussa eikä aineisto unohdu varaston uumeniin.

4.3 Varastointivastualueet

Anders-kirjastojen varastointivastualueet on jaettu osittain kirjastojen kokoelmien painopisteiden perusteella (liite 1.). Lisäksi varastointivastuita on jaettu Kokkolan kaupunginkirjaston toimipisteissä v. 2012 valmistuneessa kokoelmapolitiikassa. Kirjastojen ei tarvitse varastoida omalta vastuualueeltaan jokaista nidettä, vaan varastointiin sovelletaan väljemmin yleisiä varastointiperiaatteita, niin että vastuualue tulee muita alueita laajemmin varastoiduksi. Samoin varastoon siirretään yleisten periaatteiden mukaan kimpan viimeinen nide, vaikka se ei kuuluisi omalle vastuualueelle. Varastoitavia kirjoja ei siirrellä kirjastosta toiseen.

Aikuisten kaunokirjallisuus

Kokkola: kotimaisesta suomen- ja ruotsinkielisestä kaunokirjallisuudesta varastoidaan mahdollisuuksien mukaan kaikki hankitut niteet alkukielisinä ja käännöksenä. Ulkomaisesta ruotsin- ja vieraskielisestä kaunokirjallisuudesta kysytyn aineisto alkukielisenä tai käännöksenä. Lisäksi klassikoita alkukielellä sekä suomalaisten kirjailijoiden muille kielille käännettyjä teoksia.

Muut kirjastot: varastoidaan keskeisimmät kotimaiset kaunokirjalliset teokset, klassikot, koululaisten ja opiskelijoiden opinto-ohjelmissa tai lukudiplomeissa olevat teokset.

Varastoinnissa ei keskitytä vain ns. korkeakirjallisuuteen, vaan otetaan huomioon eri genret. Kirjastoyksiköt varastoivat kaunokirjallisuuden osalta erityisesti alla lueteltuja genrejä yleisiä varastointiperiaatteita soveltaen:

Halsua: Eräkirjallisuus

Kannus: Fantasiakirjallisuus

Kaustinen: Dekkarit

Koivuhaka: Historialliset romaanit

Kokkola: Science fiction, kauhukirjallisuus

Kälviä: Uskonnolliset romaanit

Lestijärvi: Romantiikka

Lohtaja: Jännityskirjallisuus

Toholampi: Novellit, pakinat, huumori

Ullava: Sotakirjallisuus

Aikuisten tietokirjallisuus

Kokkola: kotimaisesta tietokirjallisuudesta varastoidaan eri aihepiireistä keskeinen aineisto. Lisäksi teokset, joilla on historia-arvoa tai jotka ovat seudullisesti tärkeitä mutta eivät kuulu kotiseutukokoelmaan. Ulkomaisesta ruotsin- ja vieraskielisestä tietokirjallisuudesta varastoidaan Suomea koskeva kirjallisuus. Asiatiedoiltaan vanhentunutta kirjallisuutta ei varastoida, lukuun ottamatta kulttuurihistoriallisesti arvokkaita, omaa aikaansa luonnehtivia tai tieteen ja tekniikan kehitystä valaisevia teoksia.

Muut kirjastot: luokittainen varastointivastuu yleisiä varastointiperiaatteita soveltaen.

Kirjastojen varastointivastuuluokat aikuisten tietokirjallisuudessa:

Halsua: 3

Kannus: 5

Kaustinen: 0, 1

Koivuhaka: 4

Kokkola: 7

Kälviä: 2

Lestijärvi: 8

Lohtaja: 6

Toholampi: 9

Ullava: 99

Lasten- ja nuortenkirjallisuus

Kokkola: varastoidaan samoin periaattein kuin aikuisten kirjallisuus; kotimaista ja klassikoksi muodostunutta ulkomaista kaunokirjallisuutta. Kuvakirjoja varastoitaessa otetaan huomioon kuvituksen ja kuvittajan osuus. Varastossa säilytetään myös ajoittain esille otettavat kausikirjat.

Muut kirjastot: yllä mainitun periaattein tilan sallimissa rajoissa. Lisäksi erityisesti seuraavia:

Halsua: kotimaiset lastenromaanit

Kannus: ulkomaiset lasten kuvakirjat; lasten ja nuorten runot ja näytelmät

Kaustinen: helppolukuiset lasten romaanit; nuorten aikuisten romaanit

Koivuhaka: nuorten tietokirjat

Kokkola: kotimaiset lasten kuvakirjat; satukirjat

Kälviä: kotimaiset nuortenromaanit

Lestijärvi: lasten tietokirjat

Lohtaja: ulkomaiset nuortenromaanit

Toholampi: ulkomaiset lastenromaanit

Ullava: lasten ja nuorten sarjakuvat

Musiikki

Kokkola: Nuotit ja musiikkikirjat varastoidaan samoin periaattein kuin muu painettu aineisto. Musiikkiäänitteet.

Kaustinen: kansanmusiikki; nuotit ja musiikkiäänitteet

Muut aineistolajit

Anders-kirjastot voivat varastoida myös muita aineistolajeja tilan salliessa. Usein etenkin av-aineisto poistetaan loppuun käytettynä, eikä varastoitavaa aineistoa jää.

Aikakaus- ja sanomalehdet

Kotimaisista aikakauslehdistä säilytetään eri tiedonalojen tärkeimmät lehdet (lähinnä on kysyntää käsityölehdillä) maksimissaan 5 vuotta niissä kirjastoissa, joissa on tilaa. Kokkolassa ilmestyneiden sanomalehtien vuosikerrat säilytetään mikrofilmeinä Chydenica-kokoelmassa.

4.3.1 Aikuisten tietokirjallisuuden varastoinnin ohjeita pääluokittain

Edellä mainitusti Kokkolan kaupunginkirjastossa varastoidaan kotimaisesta tietokirjallisuudesta eri aihepiireistä keskeinen aineisto. Lisäksi varastoidaan teokset, joilla on historia-arvoa tai jotka ovat seudullisesti tärkeitä, mutta eivät kuulu kotiseutukokoelmaan. Ulkomaisesta ruotsin- ja vieraskielisestä tietokirjallisuudesta varastoidaan Suomea koskeva kirjallisuus. Asiatiedoiltaan vanhentunutta kirjallisuutta ei varastoida, lukuun ottamatta kulttuurihistoriallisesti arvokkaita, omaa aikaansa luonnehtivia tai tieteen ja tekniikan kehitystä valaisevia teoksia.

Muissa Anders-kirjastoissa varastoidaan ainakin oman varastointivastuuluokkaa yleisiä varastointiperiaatteita soveltaen. Alla on pääluokittain annettu muutamia yksityiskohtaisempia ohjeita aikuisten tietokirjallisuuden varastointiin, ohjeet koskevat vain Kokkolan kaupunginkirjastoa sekä luokan vastuuvastuujaa ellei toisin mainita.

Halsua: 3
Kannus: 5
Kaustinen: 0, 1
Koivuhaka: 4
Kokkola: 7
Kälviä: 2
Lestijärvi: 8
Lohtaja: 6
Toholampi: 9
Ullava: 99

0 Yleisteokset

- Säilytettävät sarjat (kuten Mitä Missä Milloin) pyritään varastoimaan mahdollisimman täydellisinä. Varastoidaan ainakin Kokkolan ja Kannuksen kaupunginkirjastoissa
- Tietosanakirjasarjoja varastoidaan näytteenomaisesti yksi sarja/vuosikymmen.
- Omaa kirjastoa koskevat opinnäytteet varastoidaan kaikissa yksiköissä.
- Luokan 02 teoksia säilytetään tavallista kattavammin.

1 Filosofia. Psykologia. Rajatieto

- Luokan 10.8 kirjoja varastoidaan vain erittäin harkiten, lähinnä klassikkohenkilöiltä.
- Rajatietoa varastoidaan harkiten.

2 Uskonto

- Vanhat raamatunkäännökset ja virsikirjat varastoidaan.
- Muusta uskonnollisesta kirjallisuudesta varastoidaan kysytyimmät teokset, hartauskirjojen klassikot sekä merkittävien kirkonmiesten saarnakirjat ja muu tuotanto.

3 Yhteiskunta

- Vanhentuneita lakikirjoja, Suomen säädöskokoelmia tai asetuskokoelmia ei varastoida.
- Spes patriae säilytetään ikuisesti.

4 Maantiede. Matkat. Kansatiede

- 40-48: Pyritään varastoimaan eri-ikäisiä karttoja ja karttakirjoja erityisesti Suomen ja Euroopan alueelta. Suomenkielisiä matkaoppaita varastoidaan vain näytteenomaisesti, vieraskielisiä ei varastoida.
- Keski-Pohjanmaata koskevaa aineistoa varastoidaan kotiseutukokoelmassa säilyttämisen lisäksi.

5 Luonnontieteet. Matematiikka. Lääketiede

- 59: Asiasisällöltään vanhentunutta lääketieteellistä kirjallisuutta varastoidaan vain, mikäli sillä on kulttuuri- tai tieteenhistoriallista arvoa.

6 Tekniikka. Teollisuus. Käsityö. Maa- ja metsätalous. Kotitalous. Liiketalous. Liikenne

- 60-61: Tietokoneoppaita, käyttöjärjestelmiä sekä ohjelmointikieliä käsitteleviä teoksia varastoidaan näytteenomaisesti yksi kpl/versio.
- 62: Autonkorjausoppaita varastoidaan 1 kpl/automalli.
- 65: Käsityöoppaista varastoidaan erityistekniikoita käsittelevät teokset, muuten harkiten.
- 66: Vanhentuneita rakennustekniikan kirjoja varastoidaan näytteenomaisesti.
- 67: Tiettyyn aiheeseen syvällisemmin paneutuvia teoksia varastoidaan kattavammin, yleissisältöisiä harkiten. Lemmikkieläinkirjoja ja vanhentuneita sienestysoppaita ei varastoida. Eränkävijä ja Erämaailma varastoidaan pysyvästi Kokkolan kaupunginkirjastossa.
- 68: Yleisaiheisia keittokirjoja vain näytteenomaisesti, tiettyä aihetta syvällisemmin käsitteleviä kattavammin (esim. eri maihin ja kulttuureihin keskittyviä, sekä perinnekeittokirjoja).
- 69: Postimerkkiluettelot: Kotimaisia postimerkkikirjoja ja erikoisluetteloita varastoidaan.

7 Taiteet. Liikunta

- Taiteilijoiden ja urheilijoiden elämäkerrat ja taiteilijamatrikkelit varastoidaan.
- Keskeistä suomalaista taidekirjallisuutta varastoidaan. Vieraskielisistä varastoidaan eri taidesuuntia ja taiteilijoita esitteleviä teoksia, jos vastaavaa suomenkielistä ei ole ilmestynyt.
- Suomen kansallisfilmografia varastoidaan.
- 78: Suuri toivelaulukirja varastoidaan pysyvästi.
- 79: Olympialaisia, MM-kisoja ja EM-kisoja esittelevät kirjat varastoidaan. Urheilutieto/Urheilun vuosikirja sekä peli- ja leikkiperinnettä käsittelevät teokset varastoidaan.

86-89 Kirjallisuustiede. Kielitiede

- 86: Varastoidaan kattavasti Suomeen ja suomalaisiin liittyvää kirjallisuutta; Aapiset varastoidaan.
- 88-89: Yleisanakirjoja ei pääsääntöisesti varastoida. Erikoisalojen ja harvinaisten kielten sanakirjoja varastoidaan harkiten. Nykysuomen sanakirjat varastoidaan.

9 Historia

- Varastoidaan yleisesti kattavasti.
- Keski-Pohjanmaan historiaa ja sukuja käsitteleviä kirjoja varastoidaan kaikissa kirjastoissa.
- Paikallishistorioista varastoidaan oman maakuntakirjastoalueen ulkopuolelta vain kaupunkien historiat.
- Historian tietosanakirjoja varastoidaan eri vuosikymmeniltä.
- Omakustanteina ilmestyneitä elämäkertoja varastoidaan vain, jos niillä on yleistä mielenkiintoa tai jos ne kertovat paikallisista henkilöistä.

5. Kokoelmien arviointi ja kokoelmapolitiikan päivittäminen

Anders-kirjastot seuraavat vuosittain kokoelmiensa laatua ja kehitystä, sekä kunnittain että koko palveluverkon tasolla. Kokoelman arviointityössä käytetään apuna Yleisten kirjastojen laatusuosituksia, tilastoja, asiakaskyselyjä sekä asiakaspalautetta. Kokoelmien arviointia suoritetaan myös päivittäisessä kirjastotyössä. Arviointia koordinoi ja sen toteuttamisesta vastaa tällä hetkellä Kälviän kirjastonjohtaja. Arvioinnin perusteella kokoelmapolitiikkaa tarvittaessa päivitetään.

Kun Anders-kirjastojen kokoelmia on arvioitu, lähinnä huomio on kiinnittynyt alhaisiin poisto- ja hankintaprosentteihin. Poistoprosentin tulee olla vähintään yhtä suuri kuin hankintaprosentin, muutoin kokoelmat vääjäämättä paisuvat ja vanhentuvat. Valtakunnallisen suosituksen mukaiseen 8 % poistojen määrään ei päästy vuonna 2016 missään Anders-kirjastossa, poistoprosentti vaihteli välillä 0,3-7,6.

Arvioinnissa huomioitava valtakunnallisella tasolla:

- Opetus- ja kulttuuriministeriön laatusuositukset yleisille kirjastoille
- Yleisten kirjastojen neuvoston linjaukset
- kustannusalalla ja informaatioympäristössä tapahtuvat muutokset
- kirjastoalan ja kirjastoverkoston valtakunnallinen kehitys

Arvioinnissa huomioitava paikallisella tasolla:

- Anders-kirjastojen strategiat ja aikaisemmat kirjastoaineiston valinnan perusteet
- Anders-kirjastojen palveluverkoston rakenne
- kuntien kehittämisen painopisteet
- toiminta-alueen väestörakenne ja sen kehitys
- muutokset aineistomäärärahoissa
- kokoelmien käyttö ja siinä tapahtuvat muutokset

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaiseman Yleisten kirjastojen laatusuosituksen mukaan kirjastojen kokoelmien laatua tulisi seurata seuraavilla mittareilla:

- kirjojen uutuushankinta vähintään 400 kirjaa / 1000 asukasta
- muun aineiston uutuushankinta vähintään 100 kpl / 1000 asukasta eli 1/5 hankinnoista
- sanoma- ja aikakauslehtiä vähintään 15 vuosikertaa / 1000 asukasta; yhteensä vähintään 45 vuosikertaa
- lastenkirjojen hankinta vähintään yksi kirja / alle 15-vuotias
- poistojen osuus kokoelmasta 8 % vuodessa; vähintään vuoden kokonaishankintoja vastaava määrä

Lisäksi

- kokoelman ajankohtaisuuden takaamiseksi seurataan tuoreen, alle 5 vuoden ikäisen aineiston osuutta avokokoelmassa. Kansainvälinen suositus tuoreen aineiston osuudeksi on 40 %.
- kokoelman ajankohtaisuuden takaamiseksi seurataan aineiston kiertoa nopeutta
- henkilöstön ja asiakaskunnan erikoisasiantuntemusta käytetään kokoelmien kehittämisessä
- tarjotaan laadukas kokoelma, jolla on myös syvyyttä (Yleisten kirjastojen suunta 2016–2020)

6. Lähteet

Anders-kirjastot. 2017. Kirjastotilastot Aurora-kirjastojärjestelmästä.

Kirjastolaki 1492/2016.

Kotila, H. 2013: Tavoitteena pikkuusen paree kokoelma – kirjaston kokoelmapolitiikka ja kokoelmatyö. Seinäjoen kaupunginkirjaston kokoelmapolitiikka.

Mikkelin kaupunginkirjasto – Etelä-Savon maakuntakirjaston kokoelmat ja kokoelmapolitiikka. 2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. Hyvän maakuntakirjaston laatukuvaus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2010. Yleisten kirjastojen laatusuositus.

Salmén, K. ja Köyhäjoki, M. 2014: Anders-kirjastojen kokoelmien arviointi.

Salohalme, T. 2013: Heili Heleäksi: Etelä-Karjalan kirjastojen kokoelmakartoitus.

Wilén, R. 2007: Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteet.

Yleisten kirjastojen neuvosto. 2016. Yleisten kirjastojen suunta 2016-2020: Kansalaisen kirjasto – Olennainen osa suomalaista osaamista.

7. Liitteet

Liite 1.

Anders-kirjastojen varastointivastualueet

Kirjasto	Aikuisten kaunokirjallisuus	Aikuisten tieto- kirjallisuus/luokka	Lasten ja nuorten kirjallisuus
Halsua	Eräkirjallisuus	3	kotimaiset lastenromaanit
Kannus	Fantasiakirjallisuus	5	ulkomaiset lasten kuvakirjat; lasten ja nuorten runot ja näytelmät
Kaustinen	Dekkarit	0, 1	helppolukuiset lasten romaanit; nuorten aikuisten romaanit
Koivuhaka	Historialliset romaanit	4	nuorten tietokirjat
Kokkola	Science fiction, kauhu	7	kotimaiset lasten kuvakirjat; satukirjat
Kälviä	Uskonnolliset romaanit	2	kotimaiset nuortenromaanit
Lestijärvi	Romantiikka	8	lasten tietokirjat
Lohtaja	Jännityskirjallisuus	6	ulkomaiset nuortenromaanit
Toholampi	Novellit, pakinat, huumori	9	ulkomaiset lastenromaanit
Ullava	Sotakirjallisuus	99	lasten ja nuorten sarjakuvat